

ה' ע'ר ה לענין טיב עדי גיטין וקידושין (קידושין דף ס"ה)

יש כנראה הבדל בחשנה בין עי"א לעי"ב, לענין אם עדי קידושין חס עדי קיום או עדי קאנח.

ונראה לעני"ד שעדי גיטין חס בכלל יותר מפילו מעדי קיום, וקאנחי מדין גט שכתבו הבעל בעצמו דחוי גט אפי' בלי עדים בכלל, הן עדי חתימה הן עדי מסירה. וחנה, אם עדי גיטין הם עדי קיום, מה לי כתב סופר (דלא חוי גט בלי עדים) מה לי כ"י של חביל, הלא בשניהם צריכים לעדים, אי"ו שכ"י הבעל הוא לגמרי לא בתור עדות כבכת"י, שמעיד עכשיו לפני כ"ד כל מח שקרח אי-פעם, אלא הוא כאילו חמשה של גירושין נעשה עכשיו לפנינו וכאילו הבי"ד הוא בתור אגן סחדי ואין צורך לעדים רגילים כלל דחוי כמגרשה לפנינו. ממילא, כתב סופר צריך לעדים בתור עדי ראייה, דכלא"ה אין אט יודעים אם אמנם גירשה, אבל כ"י הבעל הוי כאילו אנו עומדים על גביו בשעת גירושין ולפיכך אין צורך לעדים, הן של קיום הן של ראייה.

והנה לגבי קידושין עי"א שטר, אם כ"י הבעל מחני במקום עדים כמו שמחני בגיטין, עי' רשב"א לקידושין דס"ה ע"ב (במחזור חתונה-עמ' תי"ג וד"ה ומסתברא) שקובע שאין קידושין דומה לגיטין בזה, ובקידושין כ"י הבעל ג"כ צריך לעדים משא"כ בגט, דס"ל שגט לומדים ממסין ומחני חודאת בעי"ד, ובגיטין אין בעיה. ל חייב לאחרני דאדרבה מזכח לאחרני, אבל בקידושין אין לומר דמחני חודאת בעי"ד דחוי במקום דחב לאחרני. ועי' שם בהערות דהרמב"ן חולק על הרשב"א, ובחצ"ה 523 וגם 528 מביא מהמחרי"ט אלגאזי שחולק על הרשב"א. וחנה ההסבר שלי מתאים לשיטת הרמב"ן והמחרי"ט, ודברי המחרי"ט כמעט בהדיא בסברתי.

והרשב"א שסובר שאין קידושין בגיטין לגבי טיב העדים, נראה לחסביר קמה שקידושין עי"א שטר צריך חביל לכתוב בעצמו וצריך שיחיה לשמה וכו', לפי דהרמב"ן והמחרי"ט אלגאזי כל הדגים של כתיבת גט יחולו גם על קידושין בשטר, וכן משמע מלי המחבר ונח"כ באחי"ע סי' ל"ב, אבל הרשב"א יסבור שגט שאני שמקרא מלא הוא "וכתב ונתן", שכתובה שחיה חסטר היא חלק עצם חנירושין, ואילו בקידושין חסטר הוא לא בתורת שטר כבכת"י אלא צורח אחרת של אמירה, שבמקום לומר בפיו חרי את מקודשת לי, אומר בכתב, אבל לא בתורת שטר.